

Nr 24*Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag med särskilda bestämmelser om riksbankens sedelutgivning, m. m., jämte motioner i ämnet.*

I en den 25 februari 1966 dagtecknad proposition, nr 44, vilken hänvisats till bankoutskottet, har Kungl. Maj:t under åberopande av ett propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet för finansärenden för samma dag föreslagit riksdagen att

dels antaga ett vid propositionen fogat förslag till lag med särskilda bestämmelser om riksbankens sedelutgivning;

dels medge, att riksbanken för tiden den 1 juli 1966—den 30 juni 1967 fritas från skyldigheten att vid anfordran inlösa av banken utgivna sedlar med guld efter deras lydelse, med rätt dock för riksbanken att före utgången av denna tid återuppta inlösningen av bankens sedlar om förhållandena ger anledning till detta.

Det förslag i fråga om riksbankens sedelutgivningsrätt som framlägges i propositionen innebär att särskilda bestämmelser om undantag från riksbankslagens föreskrifter härom skall gälla även för tiden den 1 juli 1966—den 30 juni 1967. Maximibeloppet för sedelutgivningsrätten föreslås höjt från 9 700 till 9 900 miljoner kronor.

Det i propositionen framlagda *lagförslaget* är av följande lydelse.

Förslag

till

Lag**med särskilda bestämmelser om riksbankens sedelutgivning**

Härigenom förordnas, att under tiden den 1 juli 1966—den 30 juni 1967 följande särskilda bestämmelser skola gälla i stället för bestämmelserna i 9 § och 11 § första stycket lagen den 30 juni 1934 (nr 437) för Sveriges riksbank¹.

¹ Senaste lag i ämnet se 1965:216.

1 §.

Riksbanken får utge sedlar till ett belopp av högst niotusenihundra miljoner kronor.

2 §.

Under tid då riksdagen ej håller session äger Konungen på framställning av fullmäktige i riksbanken och efter hörande av fullmäktige i riksgäldskontoret medge riksbanken att utge sedlar till ett belopp av ytterligare högst sjuhundra miljoner kronor, om det är nödvändigt med hänsyn till utomordentliga omständigheter. Blir sådant medgivande icke godkänt av riksdagen inom tjugo dagar från början av nästa session, upphör medgivandet att gälla vid utgången av nämnda tid.

3 §.

Som riksbankens metalliska kassa räknas allt guldmynt och omyntat guld som tillhör riksbanken.

Beträffande motiveringen för de framlagda förslagen får utskottet hänvisa till propositionen.

Till utskottet har även hänvisats de i anledning av propositionen väckta likalydande motionerna nr 658 i första kammaren av herr *Åkerlund* och nr 809 i andra kammaren av herr *Carlshamre*, vari hemställts att riksdagen måtte uttala, att riksbankens metalliska kassa bör förstärkas med lägst 300 miljoner kronor under år 1966.

Beträffande motiveringen för sistnämnda hemställan hänvisas till motionen I: 658.

Utskottet. Riksbankens rätt att utge sedlar regleras sedan år 1939 genom provisorisk lagstiftning, som trätt i stället för riksbankslagens motsvarande stadganden. Den provisoriska lagstiftningen förlänges genom årligt beslut. Giltighetstiden för den nu gällande lagstiftningen — som utgår den 30 juni 1966 — föreslås i propositionen bli förlängd ett år. Utskottet har ingen erinran mot att så sker.

I detta sammanhang anser sig utskottet emellertid, liksom i ett flertal tidigare utlåtanden i samma ämne, böra framhålla angelägenheten av att en permanent reglering av sedelutgivningsrätten kommer till stånd. Såsom påpekas i propositionen kan vissa hithörande frågor upptagas till prövning av myntkommittén, som enligt sina direktiv är oförhindrad att behandla spörsmål rörande guldmyntfoten och riksbankens skyldighet att inlösa sedlar med guld, i vad dessa spörsmål direkt berörs av en ny myntlagstiftning. Vidare anser sig utskottet kunna förutsätta att bankofullmäktige alltfört är inriktade på att utan onödigt dröjsmål framlägga förslag till revision av riksbankslagen på grundval av den allmänna överarbetning av denna som påbörjats inom riksbanken och som torde beröra bl. a. sedeltäckningsbestämmelserna i lagen.

I propositionen föreslås att maximibeloppet för sedelutgivningen skall höjas från nuvarande 9,7 till 9,9 miljarder kronor. Denna höjning motiveras av bankofullmäktige med önskvärdheten att behålla ett tillräckligt reservutrymme för ändrade betalnings- och kassahållningsvanor. Även om skälen för en ytterligare höjning av sedelutgivningens maximibelopp icke nu har samma styrka som under de närmast föregående åren finner sig utskottet kunna godtaga fullmäktiges bedömning. Utskottet tillstyrker således vad som i propositionen hemställts i detta avseende. Ej heller i övrigt har utskottet någon erinran mot Kungl. Maj:ts förslag.

I de föreliggande motionerna föreslås, att riksdagen skall göra ett uttalande av innebörd att riksbanken skall utöka sitt guldinnehav. Utskottet vill erinra om att en ändring av relationen mellan riksbankens guldbehållning och dess utländska tillgångar endast på längre sikt kan bli av betydelse för ställningstagandet till förslag av den art som framlagts i den förevarande propositionen. Något starkare samband mellan de i propositionen väckta frågorna och det spörsmål som upptagits av motionärerna synes alltså icke föreligga. Utskottet har vid sin nyligen verkställda och för riksdagen i utskottets utlåtande nr 8 redovisade granskning av riksbankens styrelse och förvaltning inte funnit anledning till uttalande beträffande relationen mellan de angivna tillgångarna i riksbankens utgående balansräkning för år 1965. Bland annat mot bakgrund av pågående diskussioner om utformningen av det internationella betalningssystemet anser utskottet icke heller skäl föreligga för riksdagen att nu genom direktiv till bankofullmäktige påkalla en ändring av riksbankens politik beträffande placering av bankens tillgångar.

Åberopande vad här anförts hemställer utskottet,

att riksdagen måtte

1. antaga det genom propositionen nr 44 framlagda förslaget till lag med särskilda bestämmelser om riksbankens sedelutgivning;

2. med bifall i övrigt till nämnda proposition medgiva, att riksbanken må för tiden den 1 juli 1966—den 30 juni 1967 fritas från skyldigheten att vid anfordran inlösa av banken utgivna sedlar med guld efter deras lydelse, med rätt dock för riksbanken att före utgången av denna tid återuppta inlösningsen av bankens sedlar om förhållandena ger anledning till detta;

3. besluta, att motionerna I: 658 och II: 809 icke skall föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 31 mars 1966

På bankoutskottets vägnar:

C. G. REGNÉLL

Närvarande:

från första kammaren: herrar Ståhle, Hilding, Gustaf Henry Hansson, Åke Larsson, Palm*, Åkerlund, Larfors och Mattsson*;

från andra kammaren: herr Regnéll, fru Renström-Ingenäs, herrar Hagnell*, Berglund, Franzén i Motala, Börjesson i Glömminge*, Rask och Hyltander.

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservation

av herr *Åkerlund*, som ansett

dels att det avsnitt i utskottets yttrande som börjar med orden »I propositionen föreslås» och slutar med orden »placering av bankens tillgångar» bort ha följande lydelse:

»I propositionen föreslås — — — (= utskottet) — — — godtaga fullmäktiges bedömning. Därvid räknar utskottet med att fullmäktige nu är villiga att föra en så stram likviditetspolitik att förutsättningarna för en restriktiv kreditpolitik effektivt förbättras. Utskottet tillstyrker sålunda vad som i propositionen hemställts med avseende på maximibeloppet för sedelutgivningen. Ej heller i övrigt har utskottet någon erinran mot Kungl. Maj:ts förslag.

I samband med sin prövning av frågan om fortsatt befrielse för riksbanken från skyldigheten att inlösa sedlar med guld har utskottet haft anledning att överväga omfattningen av riksbankens guld- och valutatillgångar. Dessa kan enligt utskottets uppfattning alltjämt betecknas som knappa, om än en viss förbättring totalt sett har inträtt på senare tid. Fördelningen mellan guld och valutor ger emellertid utskottet anledning till erinringar. Riksbankens guldinnehav framstår som ogynnsamt lågt. Enligt utskottets mening bör riksbankens samlade guld- och valutatillgångar fördelas med ungefär lika delar på guld och valutor. Förstärkningen bör dock ske i moderat takt, varför utskottet förordar att guld för ett belopp av lägst 300 miljoner kronor inköpes av riksbanken under år 1966.»;

dels att utskottets hemställan under 3. bort ha följande lydelse:

»3. med bifall till motionerna I: 658 och II: 809 i skrivelse till fullmäktige i riksbanken uttala, att riksbankens metalliska kassa bör förstärkas med lägst 300 miljoner kronor under år 1966.»